СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 7. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 9 січня, 1934. VOL. XLII. No. 7. Jersey City, N. J., Tuesday, January 9, 1934. THREE CENTS.

КОЛЯДА -- РІДНІЙ ШКОЛІ В РІДНІМ КРАЮ

ВИБОРЦІ ПОПИРАЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА

ПИШУТЬ ДО КОНҐРЕСМЕНІВ ПІДДЕРЖУВАТИ ПОЛІТИКУ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — Ще одною проявою публичної опінії в справі програми президента Рузвелта є вискази опінії виборців. Цим способом публична опінія проявилася з нагоди буджетової проклямації президента Рузвелта з просто небувалою силою. Члени обох палат конґресу дістають від своїх виборців справжню повінь листів, а всі вони майже домагаються попертя для політики президента.

Політики просто не можуть зрозуміти цеї популярности президента. Вони були майже певні, що його проєкт величезних видатків підорве його популярність, а тут він якраз її побільшив.

Наслідком цього становища виборців слідно поважні хитання навіть серед найзавзятіших противників політики президента в круґах републиканців.

БОРОТЬБА ЗА ЗАКОН ПРО АЛЬКОГОЛЬНІ ТРУНКИ.

ВАШИНҐТОН. — Ухваливши висоту податку від трунків, політики сперлися над питанням, скільки горівки має довезти Англія.

У тій справі президент відбув уже кілька конференцій з ріжними визначними урядовцями, але ці конференції ще не довели до вироблення спільної опінії.

МОЛОЧАРСЬКИЙ СТРАЙК У ШІКАҐО.

ШІКАҐО. — Наслідком страйку молочарів, що почався тут у суботу, до міста довезено в неділю тільки 20 процентів тої скількости молока, яку довозиться звичайно кождого дня. Здовж усіх доріг, що ведуть до міста, стояли молочарські пікети, котрі здержували везучі молоко троки й часто виливали молоко в придорожні рови.

У неділю молочарські підприємства розвозили молоко по місті, але заповідають, що як страйк потреває далі, то вже в середу Шікаґо відчує брак молока.

БОРОТЬБА ЗА КОМПАНІЙНУ ЮНІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Тіґел, голова нафтового підприємства „Стандард Ойл Ко. оф Ню Джерзі", виступив з публичною пропаґандою за компанійну юнію. В своїй заяві, виданій ним у характері предсідника так званого комітету для промислових відносин Бизнесової Дорадної й Плянуючої Ради, він каже, що відповідно до закона про відбудову краю як юнія робітників так і юнія компанійна мають законні основи існування.

ПРИЇЗД БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА.

НЮ ЙОРК. — У неділю приїхав сюди московський большевицький амбасадор, Александер Трояновський, та його штаб. З ним приїхав Вілієм Булит, американський амбасадор у Росії.

Трояновський, бувший царський офіцир, відмовлявся від розмови з газетярами.

ДИКІ ЖАРТИ СТУДЕНТІВ ПРИЧИНОЮ НЕЩАСТЯ.

НЮ ЙОРК. — Після гри у футбол між двома університетами громадка студентів місцевого Колюмбійського університету пішла вечером до фільмового театру Німо, на розі 110 вулиці й Бродвею, щоби побачити фотоґрафічні знимки з цеї гри.

Студенти у веселому настрою почали строїти в театрі всякі жарти, чим викликали серед публики зденервування, а далі й замішання. Люди почали виходити з театру.

Щоби підогнати їх вихід, хтось зі студентів крикнув: „Огонь!". Умить замішання публики перемінилося в перестрах, серед котрого потратовано багато людей. Щойно поліція й пожарники вспокоїли людей.

Амбулянси відставили до шпиталю 13 осіб, поважно ушкоджених серед стиску.

ЗГИНУВ, РАТУЮЧИ ДИТИНУ.

НЮ ЙОРК. — Полісмен Ернест Мек Гарсон кинувся в горючий дім, щоби винести з нього заляканну 9-літню дівчину, і згинув разом з дитиною.

Розслідивши розположення кімнат і стан жертв, поліція прийшла до переконання, що полісмен, схопивши дитину на руки, вивалив силою одні двері, думаючи, що вони виведуть його на коридор. За цими дверима була якраз кімната, в котрій найлютіше горів огонь. Полісмен зараз стратив притомність від диму.

КНЯЗЬ НА СЛУЖБІ ТАЙНОЇ ПОЛІЦІЇ.

Будапештенський „Немзеті Уйшаґ" повідомляє, що бувший довірений цісаря Карла, кн. Віндішґрец, вмішаний у банкову аферу, вступив на службу берлінської тайної поліції. Як відомо, кн. Віндішґрец зрікся перед роком мадярського громадянства і приняв німецьке.

ГОЛОДУ В С. Р. С. ЗАТАЇТИ НЕ МОЖНА.

„Журналь де Женев" з 3-го листопада м. р. приносить нову передовицю про економічний стан у Радянському Союзі на підставі ріжних джерел. Ця стаття добре ознайомленого журналіста користає в першій лірі з інформацій самої большевицької преси, де сям-там цензура мимохіть пропускає преважливі подробиці. Одночасно пригадує вона свіжі вражіння Англійця Маджеріджа, друковані у лондонськім „Морнінґ Пості"; цей Англієць провів 8 місяців у Москві й на Україні і мав свободу рухів, бо його вважали „своїм", прихильником совітського режіму. Крім цього цінні дані дав економічний знавець при німецькій амбасаді в Москві, Шілер.

Від січня 1932 р. селяни зарізали 87 міліонів штук худоби, щоби заспокоїти голод. Скількість коней зменшилась наполовину; трактори постачають усього силу на 2 міл. парових коней, але після кількох місяців усі псуються і нема чим обробляти землю. 9. грудня 1932. „Правда" писала: „Не треба статистики; досить поглянути на такі наші родючі землі як Дон і Кубань — покриті буряном, щоби зрозуміти, що справа прохарчування стає таксамо страшною як у 1921 р."

Згаданий женевський денник наводить жахливі листи приватних осіб з ріжних кінців СРСР. Довідуємося з тієї статті, що в Харкові люди з голоду падуть на вулиці, що в селах в околиці Дніпрельстану 4,000 людей померли з голоду. Шілер твердить, що у Краснодарі з 330,000 мешканців 40,000 вмерли з голоду, у Ставрополі з 140,000 —померли 90,000, у селі Дмитрієвське з 6,000 людей лишилося 2,000, у селі Ілінське з 3,000 — 1,500.

Американський журналіст Лянґ, що був на Україні в жовтні 1933, місяць після жнив, заявив, що не бачив ніде ознак зменшення голоду. Зате „Правда" в числі з дня 20. жовтня поміщує цілу сторінку про голод у буржуазних країнах і пише так: „На кістках міліонів вивищених і виголоднілих селян капіталізм пробуває вратувати себе над проґалиною крізи".

ОСЛІП У ТЮРМІ.

Вбивник директора станиславівського шпиталю, д-ра Ляхмунда, Нич, який пострілив себе в голову, осліп. Його стан такий тяжкий, що лікарі сумніваються, чи вдасться вдержати його при життю.

NRA MEMBER U.S.

WE DO OUR PART

НАПАД НА ДІВЧАТА.

Ішли собі шляхом недалеко Кучурова Великого (Буковина) дві дві дівчині: Домініка Глікерія й Вероніка Поліщук. Їх напали два чоловіки, одній забрали 1,000 левів, а другу затягнули в поле й знасилували. Жандарми відшукали виновників, Антона Кнарського й Мазарію Мельника, й арештували їх. Заграблені гроші знайшли ще в них жандарми.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД НА ДВІР.

На двір у Нагівцях, пов. Камінка Струмилова, напали в ночі сім узброєних бандитів. Чотири стояли на чатах, а три виважили двері до кімнати, де спала власниця двора, Гелена Лукасевичева. Коли почали шукати по шуфлядах за грішми, збудилася Лукасевичева і наробила крику. Один з бандитів ударив її револьвером по голові, завдаючи їй глибоку рану. Однак вона боронилася дальше і вирвала одному з бандитів шнур перел, які розсипалися по землі. Тимчасом бандити знайшли в підручній касі кільканацять тисяч злотих і, заїхавши дальший грабунок, утікли. Збуджений криком економ Праніцький заалярмував службу і пустився за злодіями в погоню, але без успіху. Справою занялася слідча влада.

ЩЕ ОДИН „УКРАЇНЕЦЬ".

„Комуніст" з 9. жовтня м. р. повідомляє, що Президія Центр. Викон. Комітету назначила заступником комісаря постачання України „тов. Гольдмана". Радуйся, совітська Україно, бо маєш ще одного постишівського „Українця".

ВБИЛИ СВЯЩЕНИКА.

В селі Вандово біля Лукова вбили пароха о. Гізінського та господаря з села Комін, Каз. Плеськова. О. Гізінський виїхав був вечером до недужого до села Комін. Як вертався в ризах і на візника Плеського напали невідомі бандити, ограбили обох і вбили.

СТУДЕНТИ РІДНІЙ ШКОЛІ.

Відпоручник Рідної Школи, п. Л. Ясінчук, мав виклад про Рідну Школу в клюбі українських студентів політехніки у Львові. По дискусії запала ухвала, що кожний технік подбає, щоби в його місцевости випала коляда на Рідну Школу з якнайбільшим успіхом.

НІМЕЦЬКА СВІТОВА ПРОПАҐАНДА.

В Німеччині мають вибудувати чотири великі надавчі радіостації, яких завданням буде пропаґанда в Північній Америці, Африці, Східній Азії й Австралія. Стація, призначена для Північної Америки, вже функціонує. Німеччна, кажуть, призначила 10 міліонів марок на поширення гітлерівської літератури 12 мовами. Сума та зросла втроє завдяки підтримці приватних осіб.

ПРОТИГАБСБУРСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В БУДАПЕШТІ.

З нагоди скінчення 21 літ життя Оттоном Габсбурґом угорське т-во св. Корони уладило вечером врочисте приняття, що дало привід до демонстрацій проти Габсбурґів. Коло сотні молодих людей зібралося перед домом, де відбувалося приняття, витаючи членів згаданого товариства криками й лайкою. Вкінці демонстранти виломили двері і вломилися до салі, кидаючи слізні бомби. Одночасно на сусідній площі вивісили манекіна, що мав представляти Оттона Габсбурґа. Демонстраціям зробила кінець поліція.

ВСЮДИ КРАДУТЬ.

Перед окружним судом у Варшаві відбувається процес за зловживання в дирекції почт, де урядовець Ст. Канковський присвоїв собі 6,000 зл. з фондів, призначених на стипендії для студентів варшавської політехніки. Канковський фальшував документи і, підпицііу-нямпо ВнпринятдрчІРпя суючи на них стипендистів, гроші забирав для себе. Разом з ним відповідають перед судом два вищі урядовці за брак контролі. — Начальника вязниці в Бродниці засудили на 8 літ вязниці за здефравдування 20,000 зл.

ПРОДАНО РУКОПИС АМЕРИКАНСЬКОГО ГИМНУ.

На ліцитації в ґалеріях Андерсона в Ню Йорку продано в пятницю рукопис американського національного гимну „Стар Спенґлед Бенер". Манускрипт купив д-р С. В. Розенбах для своєї ґалерії в Болтиморі. Він заплатив за картку паперу 24,000 долярів.

Цей гимн написав Франсіс Скот Кі в 1814 році, підчас англійсько-американської війни, Кі був тоді на англійськім кораблі, котрий острілювали гармати з американського форту Мек Генрі, в Меріленді. Він прийшов був на поклад корабля для переговорів і вернувся на сушу, аж як скінчився бій. Ждучи на кінець бою, він попав на думку цього гимну.

АРЕШТ БУВШОГО ПРОКУРАТОРА.

Поліція в Моріставн, Н. Дж., арештувала Джеймса Болайта, бувшого прокуратора повіту Моріс, котрому вона закидує, що він стояв на чолі шайки, яка підпалювала доми й автомобілі.

БУНТ ПРОТИ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЦЕРКВИ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН. — Ґітлер має тепер розгризти твердий оріх, бо виходить, що перший удар завдасть йому протестантська церква. Проти заряджень державного епископа Людвіка Мілера запротестували яких 6,000 претестантських проповідників. Вони кажуть, що наці завертають церкву до поганства. Є вони проти „арійської" церкви, себто проти того, щоб і на церковнім полі видвигати жидівську квестію. А наці хочуть перемінити протестантську церкву в церкву національну.

Уряд попирає всі зарядження епископа Мілера і силою здушує всяку опозицію.

ПРОПАҐАНДА НАЦІВ В АМЕРИЦІ.

БЕРЛІН. — Американський кореспондент стверджує, що в Німеччині панує переконання, що американський нарід перенятий фашистівським духом і симпатизує з ідеольоґією наців. Це є можливе, каже кореспондент, тому, що німецька преса не подає ніяких вісток про те, як в Америці критикують фашизм, а особливо ґітлеризм.

Разом з тим той кореспондент твердить далі, що в Америці перебувають аґенти Ґітлера й ведуть широку пропаґанду в користь наців. Не знати тільки, каже кореспондент, звідки вони беруть на ту акцію фонди. Та можна догадуватися, що їх дає Німеччина.

ПРАВИЛЬНА ЛІТАКОВА ПОЧТА МІЖ ЕВРОПОЮ Й ПОЛУДНЕВОЮ АМЕРИКОЮ.

БЕРЛІН. — З днем 1 лютого буде отворена перша в історії правильна повітрова комунікація між Німеччиною й Полудневою Америкою. Служитиме вона для почтових цілей. Доконає цього німецьке літакове підприємство „Люфтганза". Лет буде тревати 5 днів: з того одна частина буде відбута на суші, а друга, на водних літаках, морем.

Досі Франція мала найскоршу почтову повітрову комунікацію з Полудневою Америкою, яка тревала 10 днів.

Німці завели новість. Будуть послугуватися в перелеті через океан „пливаючим островом". Є ним корабель „Вестфалєн", який матиме для літаків ґазоліну, як теж буде з ними у постійнім радіовім звязку.

Комунікація буде так наладжена, щоби можна одержувати в Европі почту з Полудневої Америки, зглядно в Полудневій Америці з Европи раз на тиждень. Літаки, котрих будуть уживати, літатимуть зі скорістю яких 200 миль на годину. Змінюватимуть їх на океані, на згаданім „пливаючім острові".

СКІНЧИЛИ З РЕФОРМОЮ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Нароблено без потреби крику за зреформування Ліґи Націй, бо, як виходить зі звіту сера Джана Саймона, британського секретаря справ заґраничних, все лишиться далі по старому.

КАЖЕ, ЩО ЯПОНІЯ ПОБЄ АМЕРИКУ.

ҐАҐА (Голяндія). — Ґенерал Ґерт ван Вик, бувший командант голяндських військ у голяндській східній Індії, каже, що Голяндія має один вихід, якщо хоче задержати надалі голяндську східню Індію, а то: обєднатися зі Злученими Державами й Анґлією проти Японії. Інакше Японія, на випадок вибуху війни, негайно забере голяндську Індію, бо звідтам вона побирає паливо для своєї фльоти.

При тій нагоді ґенерал Вик звертає увагу Америки, що й вона не має виглядів на виграну у війні з Японією, а виграти зможе тільки тоді, коли матиме поміч з боку Анґлії.

В АНҐЛІЇ БЕРУТЬСЯ ТЕЖ ДО СТЕРИЛІЗАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Ще не проґомоніли протести, головно з боку католицької церкви, проти стеризівацийного закона в Німеччині, як подають з Анґлії, що уряд уже виготовив законопроєкт, який буде предложений у найближчих днях парляментови і який теж заводить стерилізацію.

ПОМЕР СЛАВНИЙ ВОЇОВНИК.

ПАРИЖ. — Помер ґенерал Дюбейл, великий канцлер Гонорової Леґії, яке то відзначення одержав він за те, що в 1914 р., коли французький фронт валився, захистив праве крило армії, вдержав дисципліну й запалив жовнірів до витревалости та нових наступів. Кажуть, що він був дуже енерґійний і вмів ту енерґію защіпляти у своїх підвладних. Завжди займав другорядне місце, але всі в Франції знали, що він дуже багато заважив на тім, що Франція виграла війну.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РУЗВЕЛТ ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ

Законодатна влада розпочала свої наради. Зачалася правильна сесія 73-го Конгресу, на початку якої промовив представник виконавчої влади: президент держави. Положення краю таке, що є річю природньою, що очі й вуха краю звернені тепер у сторону Вашінґтону ще уважливіше, ніж було досі.

Промова Рузвелта про положення краю викликала такі наслідки: майже вся преса, тут і за границею, віднеслася до неї прихильно; тільки нюйорська біржа відповіла спадом цін на вартісні папери. Це останнє дається вияснити хіба тим, що президент заатакував у своїй промові несовісних спекулянтів і тих банкирів, котрі дбають тільки про те, щоби забогатіти.

Назагал президент Рузвелт не сказав нічого нового, ні особливого. Та проте його промова відбилася добрим відгомоном, бо була повна щирости й довіря в здійснення того пляну, який є звязаний з „Н. Р. А." Президент виразно підкреслив, що цивілізація мусить поступати вперед і мусять бути застосовані нові методи там, де старі не дописують. Самий матеріялізм і люксус не розвязують справи суспільного добробуту, а доконує цього поступ, опертий на солідности, відповідальности, справедливости й любови ближнього.

Президент вказав, що Америка не ступає шляхами фашизму. Те, що діється в Америці, не дасться порівнати з тим, що існує тепер у Совітах, у Німеччині, чи в Італії. Відбудова Америки поступає в повній кооперації з цілим населенням і відповідно до пляну, який є принятий дійсно більшостю населення.

Всі великі зміни, які переводиться, відбуваються назагал мирним шляхом. Бо непорядок не є привичкою Американців. Американський характер є побудований на американській традиції, яка виказує, що самопоміч і самоконтроля є питомими прикметами американського народу.

У своїм буджетовім предложенню президент зажадав величезних біліонових кредитів на боротьбу з депресією. І він їх дістане. Видавали підчас війни біліони на вбивання людей, то можна видати тепер такісамі суми на боротьбу з депресією і нуждою. Та все те, каже президент, є тільки початком, першим посівом, за чим наступить жнива, якщо далі уряд матиме те попертя з боку громадянства, яке мав досі.

ДИСПРОПОРЦІЯ СЛІВ І ДІЛ.

(Замісць відкритого листа Українця з Волині до п. Станислава Лося).

(Надіслане до „Свободи").

Чим же ріжняться Українці і як формується їх історична місія згідно з їх психікою і національною культурою? — Супроти московської матеріялістичної вдачі психіка й світогляд Українців, як за поганських часів так і в християнську добу, напоєні ідеалізмом, підкреслюють самоцінність свобідної творчости одиниці й свідчать про духове розуміння релігії, як це виступає особливо у народних релігійних звичаях; з другого боку, культурно- історичні та геополітичні умовини на Україні склалися так, що спріяли розвиткови в нас терпимости до чужих переконань і вірувань, і зродили гін до синкретизування впливів Сходу і Заходу.

Настав час, коли особливо відчувається потреба такого психонаціонального субстрату, який був би придатний реалізувати на собі поєднавчу ідею й понести її в світ. Отже поєднавча вдача українського народу, синтетичний характер української духової культури й мистецтва та положення на світовому роздорожу неначе підповідають висновок, що якраз українському народови судилося творити **новий, синтетичний тип християнства, нову, синтетичну християнську культуру,** вільну від фанатизму і буквоїдства, від матеріялістичного засмічення релігії й політиканства, вільну нарешті від віроісповідних поділів християнського людства на кілька ворожих таборів.

До такого висновку приходимо зі становища українського синтетичного ідеалізму. Разом з тим розвязується питання про історичну ролю України та відношення її до сусідів. Духове усамостійнення України — передумова її політичної незалежности — осягнеться передовсім після увільнення від усяких ідеологічних запозичень від Москалів та оформлення свого національного світогляду, який зможе протиставити московському матеріялізмови український ідеалізм, комунізмови — здоровий індивідуалізм; замісць обожування масы подбає про вироблення національної еліти; замісць московської безсистемности й песімізму защепить звичку до систематичної праці й дасть відчути радість життя. Очевидно, такий світогляд і таке психічне наставлення лучить нас з народами західньо-европейської культури.

Тому неодно в брошурі п. Лося є слушне й правдиве. Лихо в чім іншім. Брошура п. Лося польським інтересам не шкодить: може тому, що друкувалася власне у Львові. Аже коли подібніж ідеї щодо історичної ролі українського народу, тільки з релігійно-фільософічного погляду розвинув я у своєму згаданому збірнику, то книжку сконфісковано. Отже — ще один доказ, що зі своїми цінними порадами гр. Лось та інші польські публіцисти повинні звертатися не тільки до Українців, але й памятати про тамту сильнішу сторону, яка покищо перекреслює добрі поради самого п. Лося.

III.

Ціла біда в тому, що, не зважаючи на вірний підхід до української справи, п. Лось дає однобоке її рішення. Диспропорція слів і діл — це первородний гріх усеї польської дійсности. Українцям дається багато поучень, як вони мають „переконувати" польський загал, як повинні виявляти свою „активну льояльність" до держави і т. д. Але що мають у тім часі робити Поляки для злагіднення відносин — Аллах відає. Виглядає так, якби тамта сторона взагалі не почувалася до ніяких обовязків і мала тільки — „приглядатися з боку, реєструвати факти й симптоми і від часу до часу провірювати політичну температуру українського народу" **(Ст. Лось у „Бюлетині Польсько-Українськім", ч. 26, стор. 5).**

А тимчасом на практиці йде ліквідація українського шкільництва (на Волині на цілих 100%); далі — поставлення церковного проводу для православного українського населення виключно з самих Москалів украінофобів, фаворизування ріжних московських організацій; далі — нагінка на українську кооперацію, замкнення всіх „Просвіт" на Волині, заборона організації українських сільсько - господарських і протиалькогольних товариств („Сільський Господар", „Відродження"), розвязання українського скавтингу („Пласту") при одночаснім толеруванні жидівського і російського; систематичні конфіскати українського друкованого слова, доки не позістало на Волині ані одного українського часопису, і т. д. без кінця. Отже не торкаючись справ політичної натури, тільки в области життя культурно-освітнього, церковного й економічного бачимо, як на наших очах нищиться те підложе, на якому моглаб і повиннаб розвиватися українська культура, міг би й повинен би кріпнути той світогляд, що зробив би й надалі українську людність заборолом західної культури та охоронною барієрою м. ін. і для самої Польщі.

Правда, польська преса здіймає час до часу крик, що Волинь стала нібито тереном „українізаційної" політики, відколи провідний тон у волинських відносинах дають т. зв. „специ" від української справи. На ділі пятилітка того урядничого „украінофільства" позначилася дуже тяжко: якраз на цю пятилітку припадає замкнення майже всіх українських просвітних організацій (не совітофільських, а національних!) та унеможливлення місцевій інтелігенції провадити культурно-освідомлюючу працю серед селянства; зате десятками спроваджено на Волинь безробітних еміґрантів, котрі в пошукуванні хліба щоденного улягли вже „певній" деморалізації і на приказ своїх хлібодавців заступають „ціхи людек" волинський — там, де тільки заходить потреба, переїжджаючи за чергою з міста до міста; очевидно, ця „вагонова" публика репрезентує волинських автохтонів і в парляменті, має свою пресу („Українська Нива", „За соборність") і дає таким чином цілком викривлений образ волинської дійсности. Само собою, ніяка самореклама і ніякий примус згори не закриють від людських очей тої правди, що там наймитам не залежить на довірю народу, лише на панській ласці, і не на жертвенній праці для свого нещасного народу, а на вигоді особистій. Населення осталося без національного проводу. Наслідком цього беруть верх крайні течії, і одним з наочних успіхів пятилітки волинського „украінофільства" є збільшення процесів КПЗУ, Сель-Робу та ОУН. Останнє особливо характеристичне, бо перед тою „пятиліткою" не було на Волині ані одної справи УВО чи ОУН; тепер вони стають щораз частіші, — з газетних дописів довідуємося, що фіґурують у тих процесах (нпр. недавно в Луцьку) виключно самі **селяни-рільники!** Ось де „Бюлетин Польсько-Український" може найти відповідь на своє запитання — чому волинська молодь улягає впливам ОУН (ч. 25, стор. 8).

(Кінець буде).

Д-р Арсен Річинський.

О. Сновида.

ПРОТИ ФРАНЦУСЬКО-МОСКОВСЬКОГО СОЮЗА

Перед Францією, що вється в кліщах внутрішньої кризи, встала мара нового воєнного союза з совітською Росією.

Приготовлюваний здавна зручними махерами, як Літвінов і Еріо, попираний Жидами-соціялістами (Блюм), цей союз по приході Гітлера до влади став зарисовуватися на політичнім овиді як цілком реальна перспектива.

Хочу тут звернути увагу, що ця нова (а якаж стара!) комбінація, прикра для нас, стрічається з завзятим опором французької чесної громадської думки. І так, відомий публіцист Пер Газот пише про цю комбінацію. „Що нам несе можливий союз Франції з Росією?" — питається він, і відповідає: „Це буде провокація Гітлера, а в недалекій будучині — війна з Німеччиною і напруження відносин з Японією". Автор не є проти того, щоб увійти в нормальні зносини з СССР (наскільки вона перестане втрачатися у внутрішні справи республики), але союз з Росією, це значило би ніщо інше, як „підпорядкувати нашу політику політиці держави варварської хаотичної, нараженої на безнастанні стрясення, і — безсильної; з державою, яка втягне нас в непередбачені замішання й катастрофи... Ми заплатилиб усі кошти того союза, всі розбиті горшки, та не отримаємо від нового союзника ніякої дійсної помочі для себе... Росія загрожена в Азії, в Манджурії; говорять про стремлення незалежної від СССР російської держави на Сибірі. Совіти бояться війни, яка значилаб кінець большевицького режиму. Проти Японії потребує Москва союзника, грошей і жовнірів. Звідси наближення до Америки, звідси спроби французько-російського союза. Чи ми маємо посилати наші дивізії на Далекий Схід для охорони Індо-Китаю, або нападу на Манджурію? Хай панове Шотан і Бонкур покличуть охотників. Хто схоче йти гинути в залізних дротах для слави Сталіна?"

І дальше: Хто нас переконає, що Совіти не зажадають від нас грошей і ще раз грошей? У 1914 році ми мали в Росії льояльного союзника; там панував патріотичний ентузіязм, мільони узброєних людей призбирано в касарнях... І що з того всього вийшло, як вибухла війна? Де гарантія, що й тепер не буде тесаме? Хто нам докаже, що совітська армія є чимсь вартніша від звичайної поліції для справ домашньої війни? Що перші невдачі на фронті не викличуть розкладу союзної армії і катастрофи, як у 1917 році?"

Ще гостріше виступає Жорж Сюарез у „Ґренґуарі": „Ніякий Француз — пише він — не згодиться поновити досвід 1905 і 1917 рр. Ніхто не захоче офірувати Сталінови того, що русофіл Пуанкаре офірував цареви... І в 1914 році було бодай оправдання для союза з варварською державою сходу: Чемберлен фліртував з Німеччиною Більова... Між Францією й Німеччиною лежала неурегульована справа Альзації й Льотаринґії, отже Франція по Седані 1871 р. кинулася в обійми Росії, як Німеччина по Верзаю 1917 р. кинулася в тісамі обійми... А що за вартість матиме російський союзник? Чи не кляпнула царська Росія в 1905 році у війні з Японією, хоч як її приятелі запевняли, що царат сильніший, як ніколи? В р. 1908 до 1914 Росія досягла небувалого престіжу в Европі й у Франції. А скінчилося погромом у великій війні... Аліянс з Росією коштуватиме нас крови й руїни, як коштував вже один такий аліянс за царату. Крім того цей аліянс посварить нас з відважним, шляхетним і культурним народом: Японією. Коли прийде до війни між цим народом і варварським большевизмом чи маємо ми, Французи, як союзники СССР, кинутися на Німеччину? І нащо? В якій цілі? Це був би абсурд і вислугування інтересам крівавого деспота Сталіна, а не інтересам Франції".

Стільки два французькі публіцисти. Хочемо вірити, що їх голос розсудку й патріотизму переважить гістеричні вигуки Еріота й інших шарлятанів, які готують своєю політикою руїну Франції й Европи.

Для нас ці голоси (а вони не відокремлені) хай будуть заохотою не складати зброї і далі вести енергійну кампанію проти Москви.

М. Є. Салтиков-Щедрин*).

КАРАСЬ-ІДЕАЛІСТ

Карась із окунем сперечалися. Карась говорив, що можна на світі одною правдою прожити, а окунь упевняв, що годі без того обійтися, щоби не злукавити. Що саме розумів окунь під словом: „злукавити" — невідомо. Та кожен раз, як він вимовляв це слово, карась невдоволено відзивався:

— Але це мерзота!

А окунь на те відповідав:

— Вже ти побачиш!

Карась—риба спокійна та до ідеалізму схильна: не дурно його черці люблять. Лежить він більше на самім дні річної саги (де затишніше) або ставку, зариється в піску та виловлює відтіля манюсенькі рачки для прожитку. Самособою, полежить, полежить, і щонебудь і видумає. Часом навіть і щось дуже вільнодумного. Та що карасі ні до цензури своїх думок не посилають, ані в поліційному відділі не зголошують, то ніхто не підозріває, що вони політично підозрілі. Колиж іноді й бачимо, що час від часу на карасів уладжують облаву, то зовсім не за вільнодумність, а тому, що вони смачні.

Ловлять карасів понайбільше сітю або волоком (неводом). Та щоби ловля вдалася, треба знати підходячу хвилю. Досвідчені рибалки вибирають для цього час зараз після дощу, коли вода буває мутна. Запускають невід і давай хлюпати по воді мотузом, палицями та взагалі зчиняють шум. Карась, як зачує шум, думає, що він сповіщає побіду вільнодумних ідей, піднімається із дна та починає вивідуватися, чи не ялося би йому якнебудь притулитися до того свята. Тут то він і попадається в матню, щоби потім упасти жертвою людського обжирства. Бо, повторяю, карасі це така смачна страва (головно смачні на сметані), що маршали радо вгощують ними навіть і ґубернаторів.

Що торкається окунів, то це риба затронута вже скептицизмом і попри те колюча. Зварена в юшці, дає дуже добрий буліон.

Як воно сталося, що карась із окунем зійшлися — не знаю. Знаю тільки, що раз, як зійшлися, зараз же посперечалися. Посперечалися раз, посперечалися вдруге, а подім засмакували, стрічу один одному стали видавати. Стрінуться денебудь під водним лопухом і давай мудрі речі балакати. А плотичка з білим животиком пустує біля них, розуму набирається.

Перший усе починав карась.

— Не вірю, — говорив він — щоби боротьба та спори були правильним законом, під впливом якого будьтоби судилося розвиватися усьому живучому на світі. Вірю в безкровний поступ, вірю в гармонію, і я глибоко переконаний, що щастя, це не глупа фантазія мрійливих голов, та скоро чи пізно стане загальним добром!

— Дожидай! — посміхався окунь.

Окунь сперечався відривчасто та неспокійно. Це — риба нервова, либонь тямить немало обид. Накипіло в неї на серці... ах, накипіло! До ненависти покищо ще не дійшло, та віри й наївности вже нітрохи нема. Замісць мирного життя, вона всюди незгоду бачить замісць поступу — загальну здичілість. І каже, що той, хто має претенсію жити, повинен усе те приймати на рахунок. А карася вважає „дурненьким", хоч рівночасно признає, що з ним лише можна „душу розвеселити".

— І діждуся! — відізвався карась — і не я один, усі діждуться. Пітьма, що в ній ми плаваємо, це плід гіркого історичного припадку. Та що тепер, завдяки новійшим дослідам, можна цей припадок до кісточок розібрати, то і причини, що породили її, годі вважати такими, щоби їх неможливо було усунути. Пітьма — доконаний факт, а світло — сподівана будучина. І буде світло, буде!

— Себто і такий, по твойому, прийде час, коли і щук не буде?

— Яких там щук? — зденервувався карась. Він був настільки наївний, що коли при ньому говорили: „На це щука в морі, щоби карась не дрімав", то він думав, що це щось наче ті русалки, якими малих дітей страшать, і, самособою, ні трішечки не боявся.

— Ах, дурень із тебе, дурень! Світові справи рішати хочеш, а не знаєш, що таке щуки!

Окунь зневажливо ворушив плавцями та пустився до дому. Та небаром товариші знову денебудь спливалися десь у затишньому місці (бо у воді скучно) та знову починали балачку.

— У житті першорядну ролю відграє добро — балакав карась; зло — це так наслідком непорозуміння допущено, а головна життєва сила всетаки в добрі вміщається.

— Говорила-їхала!

— Ах, окуне, як ти не рахуєшся зі словами! „Говорила-їхала!" — невжеж це відповідь?

— Та тобі, по-правді, й зовсім не ялося би відповідати. Дурень з тебе — он тобі й уся відповідь!

— Ні, ти послухай, що я тобі скажу. Що зло ніколи не було творчою силою — це й історія доказує. Зло душило, гнобило, плюндрувало, а творчою силою було лише добро. Воно йшло на поміч гнобленим. Воно визволяло з кайданів і оков. Воно будило в серцях плодовиті почування. Воно помагало буяти думці. Колиб не було того справді творчого чинника життя — не було би й історії. Тому, що, чейже, в дійсности, що це таке історія? Історія — це повість визволення, це оповідання про тріумф добра та розуму над злом і безглуздям.

— А ти, видно, напевно знаєш, що зло та безглуздя осоромлені? — глузував окунь.

— Не осоромлені ще, та будуть осоромлені — це я тобі напевно кажу. І знову таки покличуся на історію. Порівняй, що колись було, з тим, що є — і ти без труду згодишся, що не лише внутрішні прийоми зла змягчилися, а й сама сума його замітно зменшилася. Візьми хочби нашу рибну породу. Передше нас усе ловили, та головно підчас „терла", коли ми, наче божевільні, самі просто лізимо в сіти. Теперечкиж підчас „терла" то і признають шкідним ловити нас. Передше нас, можна сказати, винищували найбільшими варварськими засобами — на Уралі, розповідають, — підчас ловлі вода на багато верств від рибячої крови червонілася, а сьогодні — годі! Неводи та верші*) й вудки — і більше, щоб нічого! Ба, і нарід тим іще в комітетах нараджуються: які неводи, з якої нагоди? Задля чого?

— А тобі, видно, не всеодно, як попастися в юшку?

— В яку там юшку? — дивувався карась.

— Ах, цур тобі! Карась називаєшся, а про юшку не чував! Якеж ти після того маєш право розмовляти? Таж щоби спорити й обороняти якусь думку, треба бодай познакомитися з подробицями справи. Про щож ти говориш, коли навіть такої звичайної правди не знаєш: що кожному карасеви вже наперед зварена юшка? Тпрусь!... заколю!

Окунь наїжився, а карась, наскільки позволяла його незручність, опускався на дно. Одначе за одну добу приятелі-противники знову спливалися та нову балачку заводили.

— Недавно в нашу сагу (залив) щука заглядала — сказав окунь.

— Тасама, що то про неї ти якось тут згадував?

(Далі буде).

*) Салтиков Михайло Євграфович (псевдонім: Щедрин), російський сатирик, род. 27. січня 1826. року в тверській губернії. Від 1848-го до 1856-го року на засланні у Вятці. Помер 12. травня 1889. року у Петербурзі. Написав м. і. „Ґуберніські нариси", „Сатири в прозі", „Казки", повість „Головйова".

*) Верша — прилад із прутиків до ловлі риб.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

О. К., Джолієт, Ілл. — Дякуємо за витинок. Саме справа вимагає, щоб одиниці засипували таке інформаційне бюро й п. Гескина, а далі й американські ґазети, які це передруковують, своїми заввагами. Тоді це є природня пропаґанда, яка свідчить про національну свідомість і культурну зрілість нашого загалу. До цього не треба великого знання, що написати п. Гескинови, що на українських землях під Польщею жиють Українці, а не Рутенці. Таку заввагу може вислати хтонебудь як до Вашінґтону так і до редакцій американських газет, зазначуючи, що пишучий походить з української землі під Польщею.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

МОРЕ Й ХАРАКТЕР.

Англійські газети підкреслюють нові тенденції в мореплавстві.

Колись море тягнуло до себе багато Англійців обіцянками пригод, важких переходів, твердого життя й борні.

Нині корабельні лінії відкрили, що багатьох пасажирів приєднує обіцянка коштовних вигод на кораблі.

Колись подорожний любив оповідати, які то тяжкі пригоди він мусів переходити підчас своєї морської подорожі. Нині він любить описувати, які розкоші й виставність і вигоди на кораблі його просто душили.

Маємо тут до діла з двома, зовсім інакшими характерами людей. Перші вміли збудувати англійську імперію. Другі ледви чи зуміють використати вже готову імперію.

КРАЙ НА ДАХУ СВІТА.

Вістка про смерть Даляй Лями, релігійного провідника вірних буддистів азійської країни Тибету, звернула увагу на цей дивний край, про котрий звичайно чується в широкому світі дуже мало.

Край добре добре стережений від зовнішніх ворогів природніми умовинами: високими горами, великими віддалями, суворим підсонням. Завдяки цим природнім умовинам Тибет успів удержати свою незалежність від могучих ворогів, що посягають по нього загребущими руками: від Англії з півдня, від Китаю на сході, від Росії на заході.

Та рівночасно відокремленість Тибету відтяла його від зовнішніх впливів. Він не робив майже ніяких поступів. Звичаї й віра Тибетанців у двацятому століттю такі самі, як були в осьмому століттю. „На даху світа" — як Тибет люблять називати Тибетанці,— живе півтора міліона людей. З ними, на їх думку, живе в краю безчисленна скількість невидимих чортів. Щоб хоронити людей від цих чортів, люди удержують сторожу з яких 300 тисяч монахів. Тибетанці вже мають скорострільні кріси, позакладали денеде телефони, грають „бріджа" по американськи, але їх душі затвердли проти сущих впливів культури й нині вони почувають і думають так, як думали їх прадіди.

Колись вони можуть одного дня пробудитися та побачити, що відтручування глибоких культурних вартостей їх може легко коштувати життя цілого народу.

СКІЛЬКИ ЗНАЄ, А СКІЛЬКИ ГОВОРИТЬ.

Професор Ервинг Фишер сказав у листі до свого знайомого, що в Америці є всього 18 людей, котрі розуміють монетарну справу.

Професор Фишер учить економії, отже він повинен знати, що говорить про економічні справи. Його слова можна приняти як ті, що походять від поваги.

Коли в Америці є тільки 18 знавців монетарної справи, то тоді вдаряє нас факт, що так багато людей про ці справи говорять. Таж самих письменників про цю справу буде що найменше сто разів стільки.

Та лістою професора Фишера нема що дуже журитися. Навіть ті знавці монетарної справи, яких подав професор, не всі годяться між собою; одні говорять одно, а другі друге, зовсім так, як звичайні смертельники, які про монетарні справи тільки те знають, що на долар треба робити, а за долар можна щось купити.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шкільний концерт дітвори.

У неділю, 19. листопада м. р., відбувся в Кристодора Гавз концерт. Уладив його Заряд Української Народньої Школи, котрий мабуть хотів довідатися, який поступ у науці зробили діти за пару місяців. Концертову програму виконували самі шкільні діти. Концертова галя Кристодора Гавзу була переповнена так, що майже сотка людей мусіла стояти з недостачі крісел.

Концерт почався в годині 5. 30 м. вечером.

Першою точкою був виступ смичкової і мандоліновоі оркестри п. М. Гайворонського. Годі щось додавати про цю орхестру, що вже відомо. Вона улюблена українським громадянством так, як і сам наш композитор.

Другою точкою було смичкове і пянове тріо. Відіграли його молоді дівчата Емілія і Галя (сестри) Єдинаки й панна Полюга. Приутні були такі задоволені, що своїми довготревалими оплесками приневолили молоденьке тріо до кількох наддатків. Панна Галя Єдинак, котра належала до тріа, відспівала пару українських пісень так удачно й мило, що публика обдарувала її найщирішими оплесками.

Дальше родичі мали приємність послухати віршів від своїх дітей. Тут виступали отсі діти: Ева Прокопів, учениця першої кляси, панна Балабан, панна Когут, Катерина Полюга, Катерина Балабан, Ольга Когут, Е. Довгело, Ст. Мерещак, Стефанія Лотоцька, Е. Сасяк, К. Писко. Також відспівала пару пісень панна Копанець. А акомпаніювала їй панна Дусановська. Зі сольом на пяні виступали: панна Тернопільська, С. Паликій і панна Шевчук. З сольом на скрипці виступав маленький Семан. Великою приємністю для присутніх був виступ панни Білічак з сольом на гармонії. Оплески примусили її до кількох наддатків. При кінці шкільний діточий хор відспівав пару українських пісень і на тім закінчено концерт. І. Жовнір подякував усім гостям за чисельну участь і всі розійшлися домів з повним вдоволенням, що провели весело вечір і переконалися, що тільки рідна школа під проводом такого доброго вчителя, яким є гр. Осип Стеткевич, може дати любов до свого народу. Я, як звичайний громадянин, не маю на думці нікого хвалити ані критикувати, одначе, як очевидець, признаюся, що між дітьми, котрі говорили вірші, є справжні таланти, як от маленька учениця Ева Прокопів, К. Балабан і К. Писко. Без школи багато наших дітей пропадає в чужім морю тільки через байдужність родичів, котрі легковажать собі українську школу й рідну мову.

Василь Дроботій.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Народне життя відроджується.

Говорить пословиця, що краще пізно ніж ніколи. І тому пишу, хоч пізно, про радісні прояви з життя громади. Бо здавалося, що вже те життя завмерло й ніколи не пробудиться зі сну. Були всякі причини, а найбільшою була таки страшна депресія.

Однак так зле не є, як здавалось. От прибув до нас о. Евген Королишин і за короткий час зорганізував гарний хор і українську вечірню школу. Залунала рідна пісня і всіх за серце вхопила.

Знову пані Королишин зорганізувала наше жіноцтво у Сестрицтво св. Анни. Одним словом: повстав рух у громаді.

Дня 26 листопада 1933 р. провідентська громада відсвяткувала своїми власними силами і виробленими грудьми Великі Спомини про Українську Державу. Тоїж неділі церква була наповнена вірними синами і дочками України, а о. Королишин відправив у ній панахиду за душі Героїв Неньки України, як теж виголосив патріотичну проповідь, а коли хор проспівав „Вічную память" то теплі щирі сльози плили з очей вірних.

Пополудні відбулася в просторій американській галі святочна академія, на яку прибули наші близькі сусіди з малої, але свідомої громади Кромптон разом з хором і школою, які веде теж о. Королишин. Програма була виконана злученими силами артистично. Вступне слово плило з грудей молодого артиста Стефана Рекрута. Хор і Рідна Школа здобули собі велике признання від святочної громади.

Соля молоденької сопраністки, панни Анни Саски, в супроводі пяна, були дійсною насолодою.

Сольо молодого барітона, п. Юліяна Королишина викликало бурю оплесків. Головний святочний реферат виголосила пані Евдокія Королишин, а кінцеве слово виголосив громадянин Володимир Рекрут, підносячи, що завзяття, яке наш нарід виказує, дає змогу вірити, що не прийдеться вже довго ждати на воскресення України.

Жертва з панахиди і концерту принесла для братів інвалідів $14.65. Ті гроші вишлеться через Обєднання на призначену ціль.

Володимир Рекрут.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

Ріжні є причини упадку нашої державности. Але здається мені, що найважніша є та, що ми не були підготовлені до боротьби за свою державу. Було в нас замало свідомости й українського виховання. Ми були легковірні й мягкі й тому терпимо тепер від тих, кому ми надто вірили. Денікін і червона Москва знищили українську армію і державу з одного боку, а Галер та соціялістична Польща з другого.

Скористали ми на тій боротьбі стільки, що вже навчилися числити тільки на свої власні сили, на свою жертвенність і на свою свідомість. І отсе заставляє нас, коли колядуємо на ріжні народні потреби, збирати жертви головно на такі цілі, які ведуть нас до визволення. А на тім шляху стоїть народня освіта. Без неї не буде національної свідомости. І тому не можна забувати за Рідну Школу, бо рідна освіта це велика зброя.

Свій.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВЕСТ ВОРВИК, Р. АЙ.

Коляда.

Гром. Андрій Кондрат переслав до Обєднання як коляду $3, а то по $1: на Рідну Школу, інвалідів і боєву акцію.

Юлія: Ти чого така переляkана?
Зося: Бо мені було неприємно.
Юлія: Та чого?
Зося: Я була в музею і бачила босого чоловіка.
Юлія: Ну і що?
Зося: Е, він був босий аж по шию...

ПЛАСТОВИЙ ГУРТОК „УКРАЇНА"

У Празі заснувався 17. жовтня м. р. Гурток Старших Пластунок „Україна". Провідниця гуртка, абсольвентка пластового інструкторського курсу (т. зв. „Лісової Школи"), Наталка Козицька; секретарка Ірина Садовська; скарбничка Тетяна Мазепа. Сходини Гуртка відбуваються що тижня в домівці Українського Жіночого Союза. Можливість користуватися цією домівкою сприяє пластовій праці Гуртка. На кожних сходинах поруч із пластовим матеріялом пластунки вивчають матеріял з українознавства, спеціяльну увагу присвячено історії України, з огляду на те, що деякі пластунки вчилися або вчаться в чужій школі, яка не дає в цій ділянці потрібного знання; знайомляться із змістом пластових часописів (Гурток передплачує англійський пластовий часопис „Джемборі" що виходить двома мовами: англійською та французькою, та словацький „Будь Пріправен") Друга частина сходин присвячена пластовим розвагам, грам, співам і т. і. не лиш на те, щоб побавитися самим, а щоб навчитися улаштовувати ріжні гри й забави з дітьми. Співанками керує Т. Мазепа, що вибрала цикль загально-патріотичних та пластових пісень. Першою йшла пісня „Над все кохай свій Рідний Край".

На сходинах прочитано 4 реферати: „Пласт на Закарпатті в цьому році" — Л. Манджула, „Тотемізм у Пласті" — Н. Козицька, „Значіння спорту для модерної людини" — Г. Манджула і „Тарас Шевченко" — І. Садовська. При Гуртку існує реферат преси, що має дбати, щоб в українській пресі були статті й замітки про Пласт та інформації про нього в місцевій пластовій пресі. Реферат преси видав пластову анкету (100 примірників) у справі інформацій про Український Пласт та розіслав їх на відповідні адреси. В жовтні Гурток вислав норвеському міністрови Мовінкльови та голові міжнародньої асоціяції жіночих товариств, К. Ешби, подяку за їх підтримку Українців в акції проти голоду на Україні.

Для боротьби з асиміляцією українських дітей Гурток збирає й зібрав уже чималу скількість українських книжок (казки, читанки, оповідання, загально-освітні книжки, підручники) й посилає їх, як хто звернеться за рідною книжкою. В листопаді Гурток вислав 2 бібліотечки (50 і 33 книжок) одній філії „Просвіти" на Закарпатті та пластовому гурткови новичок „Котеня" у Братиславі. Гурток одержав для цієї мети 770 ріжних книжок закордонних видань таких видавництв: Укр. В-во в Катеринославі, „Самостійна Україна", „Дніпрові Пороги", „Дніпросоюз", В-во Української Молоді, а Музей Визвольної Боротьби України в Празі передав із свого дуплікатного фонду 208 ріжних книжок. Кілька десятків книжок зібрали пластунки між собою; разом до кінця листопада зібрано понад 1,000 примірників, з яких Гурток вислав 859 прим. на Лемківщину. При цій нагоді Гурток звертається до всіх, хто може пожертвувати добрі українські книжки, з проханням присилати їх на його адресу:

N. Kozycka,
Praha Vinohrady, Sobeslavska 30,
Czechoslovakia.

Окремі пластунки підтримують звязок з пластунками інших народів, у першу чергу з Чешками й Словачками та листуються з Ірляндкою, Шотлянкою та Американкою. В листуванні наші пластунки дбають, щоб чужинки якнайбільше пізнали Україну й Український Пласт. Одна пластунка листується з українською дівчинкою-сиротою в Бельгії, що попала в чуже оточення й майже забула українську мову. Українські листи мають відживити в ній любов до України та дати хоч трохи знання рідної мови. Їй теж вислано книжки.

В день національної жалоби і протесту 29. жовтня Гурток був на Службі Божій, а потім на протестаційному вічу з приводу голоду на Україні. На вічу та в домівці Укр. Жіночого Союза 2 пластунки допомагали у збірці пожертв на голодних. В Гуртку теж переведено збірку на втікачів з сов. України, що перебувають тепер у Румунії. Зібрано 30 корон чеських. В день 1. листопада Гурток прикрасив українські могили на празькому цвинтарі білими цвітами й національними стрічками (27 могил українських громадян-старшин, вояків, студентів і інших). Потім були святочні сходини, на яких Т. Мазепа говорила про Перший Листопад.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 29. грудня 1933 р. українська олтунська громада втратила найкращого свого діяча, котрим був **Петро Самсон**, організатор і член 145 від. У. Н. Союза, в якім Покійний секретарював 14 років.

Був відомий з того, що завжди заохочував громадян до жертв на народні цілі, сам їх збирав і сам жертвував.

Помер нагло, йдучи до праці. Похорон відбувся дня 2. січня при великім здвизі Союзовців, знакомих і родини. Оставив жінку і пятеро дітей. Вдова і сироти щиро дякують усім тим, що віддали Покійному останню прислугу.

І. Олексин, секр., Алтуна, Па.

Дня 14. грудня помер по короткій недузі **Стефан Леміщка**, довголітній член Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союза. Це помер бувший предсідник відділу і секретар та добрий і примірний муж і батько й взірцевий український громадянин.

Покійний мав заледви 46 років, коли розпрощався зі світом. Походив з Озірної, повіт Зборів, Західня Україна.

Залишив по собі загальний смуток, не тільки серед рідні, але й серед знакомих і громадян. Виразом того смутку був величавий похорон при великім здвизі громадянства.

Не стало доброго українського громадянина, але залишилось його добре імя. Був Він членом наших запомогових організацій і брав активну участь у народнім життю.

А коли ту згадку бажали би ми доповнити голосом Покійного, то він певно, дякуючи родині й громадянству за щире серце й память про нього, не забув би звернути увагу на те, що У. Н. Союз святкує тепер **Ювилейний Рік**, та що згадати за Покійного, значить памятати за У. Н. Союз, себто ту інституцію, яку Він за життя так любив і якою гордився. В. П. П.

Андрій Швець,
Вунсакет, Р. Ай.

КОЛЯДА З ГУЦУЛЬЩИНИ.

Ми д' цему дому тай веселому,
Ой дай Боже!
Ой миж до тебе все в рік гостеве.
Ой одниж ми гості: ясне сониччко,
Другий же гості: світлий місяцю,
Третїж ми гості: дрібний дощику.

Чим похвалиш ся ясне сонечко?
Гой, як я зійду рано в неділю,
Загрію собов в церкві престоли,
Освічу церкви, в церкві престоли,
Дім господарський, мир християнський.
Чим ся похвалиш ясний місяцю?
Гой як я зійду темної ночи,
Темної ночи тай опівночи,
Зрадує ми ся гість у дорозі,
Гість у дорозі, звіринка в поли,
Звіринка в поли і рибка в мори!
Дробен дощику, чим ся похвалиш?
Гой як я спаду тричи на мая,
Зрадує ми ся жито-пшениця,
Жито-пшениця, всяка пашниця,
А за сим словом будь же нам здоров,
Будь же нам здоров, господаречку.
Не сам із собов, з свойов газдинєв,
Свойов газдинєв тай з діточками!
Дай же вам, Боже, в ваш дім здорове,
В ваш дім здорове на чельядочку,
Гой на двір щіста на худобочку!
Віншуємо вас щістем, здоровем, святим
Рождеством тай Новим Роком, тай довгим віком; аби-сте цей рік в мирности прожили тай других святок діждали.
Ой дай Боже!

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ НА ДНЯХ ОДЕРЖАНО З КРАЮ

Опільський, Юліян. — ІДУ НА ВАС. Іст. повість. Автор вибрав історичну тему „Про князя, що чужої землі шукаючи, та свою втеряв", вплітаючи другу, романічну, як боярин-ізгой відвагою і розумом боярство собі вернув та з милою одружився. Своїм оповіданням обіймає автор останні місяці життя Святослава з невдачним походом на Дунай, та на їх тлі зобразив побут давньої Руси. Опр. $1.25, брош. — 75

Орксай, Баронесса. — БАГРЯНИЙ ЦВІТ. Повість з часів франц. революції. В 2-ох томах. Одна з найкращих повістей сучасної Англії про давні страшні часи т. зв. „Великої Революції" — 1.00

Підмогильний, В. — В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ. Нарис. Цей нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якім жие сучасне покоління на Україні — 30

Поліщук, К. — ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ БАТЬКО. I — II Том — 85

Поліщук, К. — РОЗПЯТА ДУША. Оповідання з латишського життя — 20

Приймак, Михайло. КСТИНИ. Картини з Лемківщини — 10

Рогова, О. — СИН ГЕТЬМАНА. Іст. роман з часів Б. Хмельницького — 1.00

Старицький, Михайло. — РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК. Іст.оричний роман. Том 1—4. — 2.50

Сімович, д-р Василь. — ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. В полот. оправі — 3.75

Толстой, Лев. — ВІДРОДЖЕННЯ. Два томи, в 3-ох частях. Автор описує кривду, заподіяну молодій дівчині шляхтичем, як її опісля вивезено на Сибір і як остаточно цей сам шляхтич пішов на Сибір за нею, щоби виблагати прощення — 2.75

Українка, Леся — ЖАЛЬ. Повість — 45

Українка, Леся. — НАД МОРЕМ — 30

Українка, Леся. — ПРИЯЗНЬ-РОЗМОВА — 45

Устіянович, М. — СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР — 40

Франко, І. — МОЙСЕЙ. Четверте видання з передмовою — 35

Франко, Іван. — ЗАХАР БЕРКУТ. Автор малює історію нападу Татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спиняють дальший похід Татар. — 1.50

Франко, Іван. — З ВЕРШИН І НИЗИН, збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі Роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (Нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі — 3.40

Франко, Іван. — ЛИС МИКИТА. З ілюстраціями — 60

Ф. С. — БРАНЕЦЬ МОРСЬКОГО ОПРИШКА. Іст. оповідання — 35

Франко, Іван. — ОПОВІДАННЯ. Зміст: Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Борис Граб і інші — 65

Филипчак, І. — ЗА САН. Іст. оповідання для молоді, 2 томи — 40

Шевченко, Тарас. — КОБЗАР, з портретом автора, сторін 707, опр. — 2.75

Шевченко, Тарас. — ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 3-ох томах, в опр. — 8.50

Шевченко, Тарас. — ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 5. томах в опр. — 15.00

Ясінчук, Л. — ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ, відгомін ювилейних свят в Америці в честь Рідної Школи — 40

Чайковський, А. — ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ. Повість з галицького життя. Оправлена — 1.25

Чайковський, А. — ОЛЮНКА. Оповідання з життя ходачкової шляхти. Оправлена — 1.50

Чайковський, А. — В ЧУЖІМ ГНІЗДІ. Повість з життя ходачкової шляхти в двох частинах. Оправлена — 1.75

Чайковський А. — ЗА СЕСТРОЮ. Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, семе видання — 50

Чайковський, А. — ПОБРАТИМИ. Іст. повість — 85

Чайковський, А. — НЕ БУЛО ВИХОДУ. Історія одної парцеляції. Оповідання з галицького життя — 35

Чайковський, А. — НА УХОДАХ. Істор. повість в двох частях — 90

Чайковський, А. — КОРНІЄНКО. Три томи — 1.50

Чайковський М. — ЗА СИЛУ СОНЦЯ. Фант. оповідання — 90

Чехов, А. — ОПОВІДАННЯ. Переклав О. Бабій — 25

БІБЛІОТЕКА РІЖНОМАНІТНІСТЬ. 9 книжечок. Зміст: **1. Утрачені Діти. 2. Хто дужий. 3. Чорний козак. 4. Щасливе відкриття. 5. Недовішений опришок. 6. Історія трох голодранців. 7. Живий небіщик. 8. Заборонені двері. 9. Поворот небіщика з раю.** — 75

ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філярет Колесса — 25

ЗАПОРОЖЕЦЬ, Луговий співанник — 40

МОНОГРАМИ до хрестикового вишивання — 65

МАГІЧНІ ШТУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ СТАРИХ І МОЛОДИХ — 20

ПОРАДНИК, ЯК ПИСАТИ ЛИСТИ з осібним додатком любовні листи. Зразки листів у всяких потребах, торговельна переписка та взірці урядових актів, контрактів, зобовязань, скарг і рекурсів — 65

ПРО ПЛЕКАННЯ І ЛІЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ. Практичний Порадник — 25

СОННИК АСТРА. Після халдейських, єгипетських та перських жерел. З нумерами — 50

СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Філярет Колесса — 15

ЯК ДОБУТИ КРАСУ і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій — 75

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA"
(P. O. Box 346)
81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ НА ЧУЖИНІ.

У Братиславі (Словаччина) при товаристві „Просвіта" заснувався 7. січня 1933 пластовий гурток новичок. Остаточно гурток зорганізовано на „Святі Матері" 21. травня м. р. Новички відбувають пластові сходини під керуванням старшого пластуна „Каре Очко"; опікункою гуртка є „Сова". До гуртка належать: Пчілка, Перепілка, Ластівка, Горличка, Вивірка, Зозуля, Синичка й Рожа (у Пласті є звичай прибрати собі імя з рослинного чи звіринного світа); назва гуртка — „Котеня", гасло його „Гей, вперід!", а звуковий знак „мяв". Провід „Котенят" видає неперіодичний пластовий часопис „Мяв", до якого дописують самі молоді пластунки. Сторінки „Мяву" прикрашують гарні малюнки зпід пера „Карого Очка". Досі вийшло 2 числа з таким змістом: ч. 1: Баден Повел, портрет; Гимн Котенят; З історії Пласту; Як Оксанна стала пластункою? Хто ми? Життя Гуртка. Ріжне; ч. 2: Ернст Сетон Томпсон — портрет; Наш гурток; Про Пласт; Лист Оксани; Життя гуртка; Ріжне; Загадки. Часопис перейнятий духом завзяття і бадьорости, як і слід пластовому часописови. В ч. 2 читаю:

„Не зважаймо, чи хто смуток, чи радість мав;
Хай бадьоро скрізь лунає наше мяв, мяв, мяв!"

Кожде число коштує кч.1.50, для пластунів 1 кч.

Праці гуртка допомагає місцевий Пластприят на чолі з д-ром К. Бризгуном.

Наталка Козицька.

СТАРА ІСТОРІЯ.

Історія, яку отсе розповідаю, дуже стара; колиж я її осьтут оповідаю, то тільки тому, що вона повторяється що дня. Ця історія дуже простенька.

Ми зійшлися заложити товариство. Ми зійшлися й стали людей намовляти, щоби вписалися до товариства. Поволі те йшло, по сто разів треба було толкувати, що таке товариство конче треба заложити. Вкінці вже все було готове й ми зійшлися на загальне зібрання, щоби вибрати людей до заряду.

Людей зійшлося мало, що й нема з кого вибрати уряду.

— Мене не вибирайте, я такий занятий, що хвильки не маю вільного часу! — каже Іван Працьовитий.

— І мене не вибирайте; я на веденні книг зовсім не розуміюся! — каже Іван Скромненький.

— Мене ставите кандидатом? А щож я зробив вам злого? Не впав я ще з розуму, щоби працювати в товаристві, з якого напевно нічого не буде — каже Іван Мудрагель.

З тяжким трудом вибрали ми заряд; вибрали тих, яких у вічі називають „високоповажаними добродіями, патентованими патріотами", а позавіч „дурнями". Це ті, що звикли безкорисно працювати в товариствах. Їх вибрано, бо — мовляв — цей осел добре тягне, отже йому можна ще наложити; побачите, що й це він потягне. Вибрано отже ослів, але ті осли були совісні, чесні й працьовиті. Зачали з нічого й по році товариство виказало зиски, по другім знов зиск, і по третім. Правда, всі працюють у товаристві безплатно. Аж ось у четвертому, чи в пятому році наймає товариство сталих урядовців, платить голові й членам виділу за засідання.

— Слухайте! — йде тепер з уст до уст. — Слухайте, наше товариство має гроші! Слухайте, там уже платять за засідання! Слухайте, там місце платного голови! О, ці вже досить там засиділися! Нових людей треба, щоби внесли в товариство нові, живі ідеї!

І знову нове зібрання. Саля повнісінька. Гаморить, як вулик.

— Який то порядок, що заряд так мало заробив?! За гроші кожний з нас буде мати час! — кричить Іван Працьовитий.

— Товариство могло розвиватися! Могло зробити це й те! Це кожний бачить! Ми розуміємося на тому! Нових людей треба з новими, свіжими ідеями — кричить Іван Скромненький.

— Панове, і я за тим! Нових, розумних, свідомих людей! — горлає Іван Мудрагель.

— Я ставлю кандидатом Івана Працьовитого!

— Я ставлю кандидатом Івана Мудрагеля!

Отся історія вже багато разів повторяється, багато разів іще й повториться. Отся історія злостить, виводить з рівноваги декого з засновників товариства, що вложили багато труду й праці в товариство. Але чого? Вона така природня! Ідейні люди дають основу; колиж уже збудують дім і загосподарюють, збігаються лінюхи й злодії, ласі на легку наживу. Чи може бути навпаки? Будучність товариства залежить від того, чи ідейні, працьовиті одиниці, що до розвитку довели товариство, крім ідейности і працьовитости ще й мають завзяття й кріпкі кулаки. Тоді вони бють лінюхів і злодіїв по головах і проганяють. Колиж вони не рішучі й хочуть з усіми жити в згоді — товариство захоплюють „свіжі" і воно паде.

Отся історія повторяється у всіх ділянках життя. Мало рук, щоб орати й сіяти (на готові жнива вже багацько губ!).

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА МОРОХОВА, ПОВІТ СЯНІК, ЗАХІДНЯ УКРАЇНА.

Комітет допомоги Лемківщині в Ню Йорку одержав від Кружка „Рідної Школи" в Морохові лист із просьбою допомогти їм збудувати Народній Дім, який був би твердинею проти кацапщини та польщини.

Супроти нового польського наступу на Лемківщину будова таких народніх твердинь являється одною з найважніших наших справ. Комітет звертається до всіх односельчан і Братів Лемків, щоби допомогли тій справі, а зібрані гроші висилали на руки Івана Платона, голови „Кружка Рідної Школи" в Морохові, почта Загір, повіт Сянік. Нам не поможе ні Росія ні Польща, а мусимо опертися на власні сили і жертви. Геть з московськими і ляцькими агентами! Хай жиє наша Лемківщина як вільна частина Вільної України.

За Комітет Допомоги Лемківщині в Ню Йорку:

Олекса Роман, Теодор Копка, Сем Базар.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВСЮДИ ПХАЮТЬСЯ.

Новий римо-кат. костел посвятили в Рожнові на Покутті. На посвяченні виголосив римо-кат. декан з Коломиї патріотичну проповідь, яку й закінчив зазивом будувати скрізь костели й „Доми Людові", бо тільки таким чином „зможе бути утревалена польськість на кресах". — Одночасно з тим викінчують будову костела в Рибні коло Кут та будують римо-кат. каплицю в Шешорах коло Пістиня. Польські „Доми Людові" будують телер у Рибні, Шешорах і Москалівці.

ВІДКРИТТЯ НОВИХ ПРОМІНІВ.

Науковий місячник „Космос" повідомляє, що проф. Кольгестер відкрив новий рід промінів, подібних до космічних промінів. Нові проміні завважено на висоті 3 до 4 клм., а зчерги на висоті 9 клм. Зпочатку проф. Кольгестер думав, що промінювання походить зі землі, але пізніше цей здогад відпав. Походження цих нових промінів є покищо досить загадочне.

КАТАСТРОФА ЛІТАКА.

Польський військовий літак зачепив за линву радіостації в Рашині. Крило літака відорвалось, літак упав і згорів. На місці згинули поручник і капраль.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

20.

Нагло одна жінка, котра сиділа перед входом до своєї печери, побачила Тарзана. Схопивши свою палку, вона скочила на рівні ноги та давай за ним гнатися. За її приміром пішли шість інших жінок та побігли з гуком за Тарзаном. Молодий хлопець, показуючи дорогу, біг скоро перед ним. Але, хоч який він був легкий, не міг дорівняти силі ніг Тарзана. Тяжкі жінки скоро лишилися позаду й скоро побачили, що вони їх не спіймають, як покладуться на одні тільки свої ноги.

Вони мали при собі свої камінці, якими вони навчилися дуже певно кидати на предмети у русі. Але тут уже стемнювалося, а стежка була крута, а крім того втікачі бігли дуже скоро. А жінки хотіли піймати Тарзана живцем і радше оглушити, ніж убити.

Уже камінці стали літати довкола їх голов так близько, що аж ставало неприємно, коли вони кинулися мерщій у ліс. Тут Тарзан пропав з виду погоні, немовби розплився в повітрю. Тут Тарзан був у своїм елементі. Як жінки дивилися за ним на землі, він піднявся скоро на дерева та скакав з одної галузи на другу, ввесь час кидаючи очима на молодого хлопця. Нарешті жінки, побачивши, що мужчина втік, пристанули, а потім завернули назад до печер.

Хлопця вони не хотіли. Він ще мiг собі спокійно блукати по лісі кілька літ, заки стануть на нього жінки полювати, як на якого звіра. За всяку правдоподібність він не переживе життя в лісі, бо був ще замолодий, щоби давати собі раду в лісі. Отсе він вперше попав у ліс і страшний страх зібрав його, як він побачився самим. Як жінки відійшли, а навколо нього настала темнота, він дрожав на всьому тілі. Він хотів звернути на себе увагу дивного мужчини, котрий його звільнив, але він не мав голосу та не міг кликати.